

DŮVODY K POMALU RODÍCÍMU SE OTIMISMU

Stalo se trendem současnosti, stěžovat si na práci politiků, státních úředníků a předem budovat negativní, obranné postoje ke všemu, co nám je nařízeno „z hůry“. Z pozice místopředsedy Asociace zřizovatelů školních jídelen (AZŠJ), která spolupracuje se státními orgány, chci touto cestou poděkovat Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvu zdravotnictví a České školní inspekci.

DOSAVADNÍ SPOLUPRÁCE AZŠJ S MŠMT, MZ, ČŠI

Vzhledem k tomu, že jsme vnímali obrovský tlak veřejnosti na umožnění **dietního stravování** v rámci školního stravování, a proto jsme vyvolali na MŠMT jednání, na němž se řešila možnost novelizace vyhlášky o školním stravování, a poté jsme se účastnili rozsáhlé diskuse (srpen 2013 – srpen 2014), která novele předcházela. Často diskutovaným tématem byl názor, že je lépe nechat školní jídelny dietní stravu poskytovat jako doposud, dle zaběhnuté praxe, a to i s vědomím, že tak činí v rozporu se zdravotní legislativou. Já osobně jsem podporoval postoje zástupců MŠMT, MZ a ČŠI, kteří zastávali stanovisko legislativního zakotvení, přestože si uvědomovali ohromné nesnáze tohoto kroku. Jejich přesvědčení pramenilo z faktu, že pracovníci, kteří v současné době dietní stravu poskytují, tak činí na základě své dobré vůle, na svou vlastní zodpovědnost, s vědomím, že dělají dobrou věc a vůbec netuší, že porušují již v té době platnou legislativu a jaká rizika podstupují. Vzhledem k tomu, že narůstá počet dětí s různými dietními potřebami, nebylo možné ponechat tlak veřejnosti a veškerou zodpovědnost na školních jídelnách, bez metodické a odborné podpory.

V rámci diskuse bylo dohodnuto, že vyhláška o školním nebude obsahovat zakotvení zdravotnické legislativy. Což by samozřejmě nepředstavovalo vymanění školních jídelen z povinnosti tuto legislativu dodržovat, ale zajistilo by časovou rezervu pro nastavení účinné metodické podpory a bezpečného systému školního dietního stravování. V rámci vnějšího připomínkového řízení legislativní odbor MZ uplatnil zásadní požadavek – začlenění podmínek pro poskytování dietního stravování. A tak se do § 2 vyhlášky o školním stravování včlenil odst. 5 a nebylo možno dosáhnout původního záměru – vyhnout se vzniku negativní reakce veřejnosti a nevyvolat zbytečné hysterické reakce, kterými jsme byli a občas stále ještě jsme svědky. Započalo se pomyslné kamenování MŠMT. Mnozí využívali situace ke svému zviditelnění a zahájili mediální kampaně proti státním úřadům. My jsme se rozhodli postavit na stranu, která sice nepřinášela podporu a obdiv veřejnosti, ale která konstruktivně situaci řešila a tudíž jsme se c souladu s metodikou MŠMT zapojili do vskutku nelehkého **procesu implementace** předmětné vyhlášky. V této souvislosti chci vyjádřit svůj obdiv a poděkování Sekci výživy a nutriční péče (Sekce VNP) – potvrdilo se: i nelehká práce s profesionály je zážitek a radost. Tito profíci nastavili své hlavy na špalek veřejnému pohrdání a dehonestaci od svých kolegů – jejich postoje byly pro mě největším zklamáním. Jedno se musí nechat, profesionalitu a odbornost Sekce VNP nepopřeli. Pokud někdo zastává názor, že práce za nulové finanční ohodnocení, jejíž odměněnou je jen slepá závist okolí, je byznys, tak ano, Sekce VNP jsou ti nejtvrďší byznysmeni jaké znám.

Možná, že i vy máte tu zkušenost, že stejné situace jsou pracovníky kontrolních orgánů ochrany veřejného zdraví (KHS) vyhodnocovány různě a je Vám nabízeno nespočet odborných školení a vy máte rozhodnout, která z nich poskytují objektivní informace. MŠMT a MZ v souladu s materiálem č.j.: MSMT-13268/2014-1: „Vyhodnocení plánu realizace Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2011-2015“, připravilo na srpen – říjen 2014 **celoplošné školící akce** pro pracovníky školního stravování. V rámci těchto školení byli zaměstnanci školního stravování jednotně proškoleni nejen **v hygienických zásadách**, upravujících činnost stravovacího zařízení, ale i v zásadách aplikace výživových norem závazných pro školní stravování. Proběhlo přes 70 školících akcí po celé republice, během kterých bylo bezplatně proškoleny bezmála 6,5 tisíce pracovníků školních jídelen. V Praze a Středočeském kraji, kde nebyly v té době ustanoveny metodičky školního stravování,

jsme MŠMT zajistili pro tato celoplošná školení a v 5 krajích (které měly zájem) jsme zajistili přihlašování přes webové stránky.

Mnozí si jistě vzpomenou na vrcholná díla mediálních matadorů jako např.: „Vyžeňte blaf ze školních jídelen“ s popisem smradlavých táců a pogumovaných zástěr kuchařek či „Rébus na školním talíři“ s nezapomenutelným grafickým ztvárněním současného spotřebního koše. Pamatujete ještě na dobu, kdy nebyl snad jediný den, aby se v některých z médií neobjevil dehonestující článek o školních jídelnách? Máme tu čest být kmotry **Almanachu**, který vznikl k 50. výročí systému školního stravování. Almanach je mimořádné dílo, představuje školní jídelny jako moderní, kreativní instituce, jejichž pracovníci – pokud je jim dána příležitost, jsou rovnocennými partnery jak škole, tak zřizovateli. Almanach kromě jiného je i vynikajícím průvodcem historií školního stravování, některé školní jídelny zapátraly v archívech a poskytly neocenitelné a jedinečné dokumenty, které jsou dokladem nelehkých začátků školního stravování. Almanach vznikl bez jakékoli finanční podpory, jako kmotřenci jsme 17. 9. 2014 v reprezentativních prostorách Československého ústavu zahraničního uspořádali křtinu Almanachu a zajistili výtisk a vazbu pěti exemplářů, které byly předány ministrovi školství a následně MŠMT rozeslány ministrovi zdravotnictví a ministrovi školství, vedy a výskumu a športu Slovenskej republiky. Další dva jsou založeny na AZŠJ. Paní doktorka Cajthamlová se účastnila 23. 9. 2014 porady s vedoucími odboru školství krajských úřadů v Boskovicích, kde Almanach a naši činnost prezentovala.

Jasná absence prověřených informací a velké množství kolujících dezinformací nás vedla v roce 2013 k jednání s redakcí Řízení školy a o možnosti vydávání časopisu: **Speciál pro školní jídelny**. Časopis začal vycházet v září roku 2015. AZŠJ je členem redakční rady časopisu a zároveň i odborným přispěvatelem.

V rámci zahájení oslav **70 let školních stravovacích zařízení** proběhly ve dne 24. – 25. 11. 2014 v Praze a 26. – 27. 11. 2014 v Brně odborné konference, v rámci nichž vedle prezentací zástupců MŠMT, MZ a ČŠI byla ústy odborníků prezentovaná aktuální témata: Důležitost vyvážené pestré stravy pro děti a mladistvé; Konvenience; Biopotraviny; Alergeny. Závěry konference byly následně prezentovány 10. února 2015 v Senátu Parlamentu ČR, kde se pod záštitou jeho místopředsedy, pana Ing. Zdeňka Škromacha, konalo setkání aktérů a příznivců školního stravování.

Jsme přesvědčeni, že hlavním posláním školních jídelen je v kulturním, čistém prostředí své strávnicky zdravě a chutně nasytit. Pracovníci by si měli všimnout svých strávnicků. Mnohdy právě ve školní jídelně je možno postřehnout varovné signály, které nelze vypořádat v rámci vzdělávacího procesu ve škole. Naši snahou je dosáhnout toho, že zařízením školního stravování bude přiznána funkce výchovná i ve školské legislativě. Na základě našich dlouholetých zkušeností a průzkumů terénu jsme stanovili cíle AZŠJ a podíleli jsme se na sestavení Standardu kvality školního stravování. Materiál vydalo MŠMT jako **Metodickou pomoc k zajištění kvalitního školního stravování**.

Nelze vyžadovat kvalitní práci od pracovníků, kterým přiznáte finanční ohodnocení na hranici únosnosti a zároveň jim stanovíte náplň práce, která by ve slušných firmách pokryla dvě pracovní místa. Uvědomujeme si, že pokud personální stránka školního stravování nebude včas vyřešena, bude jen otázkou času, kdy budeme na jedinečný systém školního stravování u nás pouze nostalgicky vzpomínat. Z tohoto důvodu jsme spolupracovali na přípravách novely vyhlášky o školním stravování, která stanovuje **minimální personální standard**. Stanovení minimálního personálního standardu vnímáme jako jednu ze zásadních kroků, které jsou nutné k ozdravení školního stravování, cestou zrušení běžné praxe – personální poddimenzovaností nepřiměřeně pracovně zatěžovat pracovníky jídelen. Běžně se stává, že pracovníci, kteří z hygienických důvodů nemají v kuchyni co dělat (např. při nachlazení) v kuchyni musí pracovat.

Vypracovali jsme pro MŠMT stanovisko k návrhu novely vyhlášky, v němž jsme upozornili na další aspekty, na které je nutné zaměřit pozornost – platové hodnocení a stanovení jasných pravidel, kritérií a kvalifikačních předpokladů pro nábor pracovníků kuchyně a školní hospodářky. V této oblasti jsme spolupracovali na **návruhu změn v nařízení vlády** č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě.

Identifikovali jsme oblasti, na něž by bylo dobré zaměřit pozornost, a iniciovali jednání s ČŠI na provedení dotazníkového šetření, které bude zaměřeno na cílovou skupinu: ředitelé a pracovníci školních jídelen. Dotazníky jsme navrhli. Naše návrhy a připomínky byly do **konečného návrhu dotazníků** zapracovány. Naše zkušenosti vycházejí z diskusí se zřizovateli, s řediteli škol a s pracovníky školních jídelen. Máme zkušenost, že

převážná většina ředitelů má zájem o činnost školních jídelen, jen tato oblast je jím většinou odborně vzdálená. Přece jenom hlavním posláním školy je vzdělávat, nikoli sytit.

I přes nelehké období počátku implementace systémového řešení dietního stravování do školního stravování, si státní orgány svým jednotným postojem, jasnými a logickými vyjádřeními vysloužily úctu a respekt. Díky tomu se postupně mění i postoje zřizovatelů ke školnímu stravování, což je důvodem k opatrně se rodícímu optimismu i pracovníků školních jídelen.

AZŠJ z. s., 15. 8. 2016